

Uitleg Regionale Energiestrategie

Wat is de RES?

De RES is een document waarin tot het jaar 2030 de opgaven van 'duurzame elektriciteit opwek' en 'aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving' uit het Klimaatakkoord zijn uitgewerkt. Het Rijk bepaalt hoeveel duurzame energie opgewekt moet worden in 2030 (35 TWh), de regio bepaalt hoe, met wie en waar dit ingevuld wordt. Daarnaast geeft de RES inzicht in aanbod van duurzame **warmtebronnen en de warmtevraag van de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur**. In de RES wordt ook opgenomen hoe de werkstructuur, het besluitvormingsproces en het participatieproces is opgezet. Uitgangspunt is dat er gebruik gemaakt wordt van de standaard landelijke rekenmethodes en aannames, voor de vergelijkbaarheid en optelbaarheid van de RES-en. **De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.**

Regionale kansen en ambities

In de regio Noord Holland Noord is de energietransitie al in volle gang. Daarnaast kent de regio als geheel de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn en hebben de afzonderlijke overheden in de regio aanvullende ambities. De **gerealiseerde en geplande grootschalige opwek**, en de kansen en de ambities in de regio zijn in hoofdstuk 1 van de startnotitie verder toegelicht. De RES gaat helpen om de regionale en lokale ambities te realiseren.

Vanuit belanghebbenden en betrokken overheden in de regio NHN is aandacht gevraagd voor een transparant proces, zorgvuldige participatie en veel aandacht voor ruimtelijke inpassing van hernieuwbare opwek en opslag, de infrastructuur voor warmte en elektriciteit en het benutten van (economische) kansen voor de regio. Ook werd nadrukkelijk gevraagd om innovatie en eigen initiatief als uitgangspunt te nemen. Aan deze oproep geeft het proces tot een regionale energiestrategie gehoor, zoals beschreven in de startnotitie.

Doel van de startnotitie

Na de ondertekening van het Klimaatakkoord heeft de regio ruim een half jaar (tot aan 1 juni 2020) de tijd om een concept-RES op te leveren. Uiterlijk 1 maart 2021 moet de RES 1.0 opgeleverd zijn¹. Een zeer kort tijdsbestek, waarin ook een zorgvuldig participatieproces doorlopen moet worden. Deze strakke planning komt mede voort uit de het gezamenlijk doel dat uiterlijk in 2025 alle aangevraagde benodigde vergunningen voor de ruimtelijke inpassing zijn afgegeven (met oog op de tijdige realisatie van de opgave). Dat vraagt om goede afspraken aan de voorkant van het proces. Daarvoor zijn een aantal kaders opgesteld in de startnotitie. Zonder nu al uitspraken te doen over inhoudelijke oplossingen en keuzes.

Het voorliggende raadsvoorstel legt de opdracht, de kaders en het proces vast. Aangezien het een regionaal proces is, is het belangrijk dat alle 18 gemeenten in NHN, de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier besluiten over dezelfde startnotitie.

Rol van de gemeenteraden in het RES-proces

Het RES-proces is in lijn met de gedachte van de Omgevingswet: ruimte geven aan initiatieven uit de samenleving, met behoud van verantwoordelijkheid voor omgevingskwaliteit bij de overheid. Voor de gemeenteraad betekent dat een veranderende rol: minder bevoegdheden, meer sturen op hoofdlijnen en meer in dialoog met de samenleving. **De RES wordt gezamenlijk, in een participatief proces opgesteld en uitgevoerd; door overheden, maatschappelijke partners, netbeheerders (voor gas, elektriciteit en warmte) bedrijven en inwoners.**

Het is aan de raad om de gemaakte keuzes in de RES borgen in het omgevingsbeleid. Het is daarom belangrijk dat u goed in positie wordt gebracht voor de RES, zowel in de beeldvorming, meningsvorming en besluitvorming: regionaal en lokaal. Belangrijk daarbij is transparantie en kennisoverdracht. Zo krijgt u een indruk van de kansen en mogelijkheden. Voorgesteld wordt om dit te borgen door:

- Raadsleden (maar ook leden van PS PNH en AB HHNK): U wordt in elke stap van het proces uitgenodigd bij de ateliers, regionaal en/of lokaal. Daarnaast wordt naar behoefte voorzien in extra informatie momenten, bijvoorbeeld tijdens regionale raadsbijeenkomsten.

---

¹ NB. In de startnotitie is het oude tijdspad nog opgenomen. De landelijke planning is begin juli 2019 gewijzigd.

- In stap 3 van het proces vindt de lokale participatie plaats; de ontwikkelde scenario's per deelregio worden dan lokaal verrijkt. Op basis van deze scenario's vindt in deze stap het gesprek plaats tussen de lokale samenleving, de gemeenteraad en het college. De wijze waarop, wordt per gemeente uitgewerkt. Iedere gemeente heeft immers een eigen werkwijze. Vanuit het programma RES NHN wordt hiervoor ondersteuning geboden.
- Bij de oplevering van de concept RES krijgt u gelegenheid om wensen en bedenkingen mee te geven voor de uitwerking tot de RES 1.0. Voorafgaand aan de besluitvorming over de RES 1.0 wordt een meningsvormend moment georganiseerd.
- Het proces zoals beschreven in de startnotitie, is voor de periode om te komen tot de concept-RES. Hoe het proces daarna, om te komen tot de RES 1.0, eruit gaat zien is afhankelijk van het voorafgaande proces en de opgehaalde leerpunten en resultaten. U wordt in stap 4 betrokken (o.a. plan van aanpak voor vervolgfase), om input te geven over de rol van raden in het vervolgproces.

Kaders voor de opdracht RES NHN

De opdracht

Landelijke opdracht

Met de ondertekening van het Klimaatakkoord heeft elk van de 30 RES-regio's in Nederland de opdracht om een Regionale Energie Strategie voor 2030 op te stellen. Het Rijk heeft bepaald dat in 2030 35 TWh duurzame energie opgewekt gaat worden, u bepaalt hoe, met wie en waar dit ingevuld wordt. In de RES staat welke strategie de regio (overheden, netwerkbeheerders, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners) hanteert om de energiedoelstellingen te bepalen en te behalen. Indien de 30 RES-en niet optellen tot de landelijke doelstelling van 35 TWh, dan volgt er een landelijke verdeling van de resterende opgave.

Planning

De deadlines voor het RES-proces en de besluitvorming zijn landelijk vastgelegd²:

- Concept RES aanleveren bij het Rijk: 1 juni 2020
- Vastgestelde RES 1.0 aanleveren bij het Rijk: 1 maart 2021

Het proces

Besluitvorming

Het RES-proces in de regio NHN kent verschillende momenten voor besluitvorming:

- **Startnotitie:** de ondertekening van het Klimaatakkoord is het officiële startpunt van de RES. Om dan snel te kunnen starten en daardoor de periode tot 1 juni 2020 goed te kunnen benutten, ligt de startnotitie nu aan u voor. Voorbereidend op ondertekening van het Klimaatakkoord is al zoveel mogelijk voorbereidend werk gedaan (keuzevrije inventarisatie). Na instemming met de startnotitie wordt het participatieproces gestart.
- **Concept RES:** wordt uiterlijk 1 juni 2020 (ca. 6-7 maanden na de formele ondertekening van het Klimaatakkoord) in concept vastgesteld door de colleges van gemeenten en Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van het waterschap, en vervolgens voorgelegd aan de algemene bestuursorganen (GR, PS en AB) om hun wensen en bedenkingen vast te stellen en de concept RES aan te bieden aan het landelijk programma. Dit besluit is een processtap, inhoudelijke besluitvorming volgt bij de RES 1.0 (De concept RES omvat nog geen concrete locaties voor opwek, maar zoekgebieden voor opwek. De concept RES wordt na aanlevering bij het landelijke programma verder uitgewerkt en geconcretiseerd, wat leidt tot de RES 1.0).
- **RES 1.0:** wordt uiterlijk 1 maart 2021 (ca. 17-18 maanden na de formele ondertekening van het Klimaatakkoord) vastgesteld door **de gemeenteraden, Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van het waterschap en aangeboden aan het landelijke programma.**
- **Uitvoering van de RES:** na vaststelling van de definitieve RES 1.0 wordt de ruimtelijke opgave van de RES opgenomen in de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies en omgevingsplannen. Hier zal ook besluitvorming over plaatsvinden. Streven is dat de RES binnen een jaar na vaststelling

---

² In de startnotitie is het oude tijdsplan nog opgenomen. De landelijke planning is begin juli 2019 gewijzigd, in dit raadsvoorstel is de nieuwe landelijke planning opgenomen.

van de RES 1.0 is verankerd en vastgesteld in de omgevingsvisie en dat in 2025 alle vergunningen verleend zijn voor de uitvoering.

- **Elke twee jaar: RES-actualisatie:** het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030, de RES wordt ten minste elke 2 jaar gemonitord, geactualiseerd en vastgesteld (RES 2.0 en verder).

Programma organisatie en regionale samenwerking

In de programma organisatie RES NHN zijn alle 18 gemeenten, de provincie NH en het waterschap HHNK vertegenwoordigd. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten op de bestaande (sub)regionale samenwerkingen: Westfriesland, Regio Alkmaar en Kop van Noord-Holland. Vanuit de drie deelregio's is er een bestuurlijk trekker, een ambtelijk opdrachtgever (gemeentesecretaris) en ambtelijke regio-coördinator aangewezen die deelneemt in de programma organisatie. Ook het Waterschap HHNK en de Provincie NH maken (bestuurlijk, ambtelijk opdrachtgever, ambtelijk) onderdeel uit van de programma organisatie, net als de netwerkbeheerder Liander. De regio NHN heeft ervoor gekozen om de rol van de stuurgroep strikt procesmatig te houden en de inhoud te laten bepalen door het samenspel met inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en experts. De stuurgroep neemt geen beslissingen namens de opdracht gevende overheden, maar valideert producten van de RES NHN en bereidt besluiten voor ten behoeve van besluitvorming door gemeenten, provincie en waterschap. De stuurgroep wordt op basis van de agenda uitgebreid (Stuurgroep XL) met maatschappelijke partijen.

Maatschappelijk draagvlak

Maatschappelijk draagvlak en participatie is zeer belangrijk in het RES-proces. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties in de regio – wordt betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie³). Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek zijn belangrijk voor een geslaagde energietransitie.

Leidende principes

Voor de inhoud en de kwaliteit van de (concept) RES gelden de volgende leidende principes:

➤ Algemeen leidende principes

- De regio NHN realiseert een regionaal aandeel van de landelijke opwek opgave van 35 TWh. Uitgangspunten daarbij zijn:
  - Opgave staat centraal, we gaan in gesprek over de oplossingen en het wegnemen van knelpunten.
  - Streven naar extra invulling van opwek, vanwege mogelijk afvallen van zoekgebieden
- RES NHN kent uitwerking in 3 deelregio's: regio Kop van Noord-Holland, regio Westfriesland en regio Alkmaar.
- De opgaven voor mobiliteit, industrie en agrarisch wordt niet uitgewerkt tot een strategie. De RES wordt wel integraal / in samenhang met deze deelgebieden opgesteld.
- De RES wordt samen met stakeholders en samenleving opgesteld.
- Het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. De RES wordt geborgd in het omgevingsbeleid en wordt minimaal iedere twee jaar gemonitord en geactualiseerd.
- Indien de 30 RES-regio's niet optellen tot de landelijke doelstelling, dan volgt er een landelijke verdeling van de resterende opgave.

➤ Leidende principes voor 'kwantiteit RES'

- De elektriciteitsopgave op land is techniekneutraal, uitgangspunten hierbij zijn:
  - Gebruik maken van bewezen technologie
  - Toepassing van grootschalige opwek⁴. Alle grootschalige opwek telt mee, dus ook reeds gerealiseerde of geplande projecten⁵.
  - Kansrijke innovaties krijgen een plek in de RES 1.0, ook wordt ingezet op de kracht van het lokale initiatief
  - Opgave is in 2030 gerealiseerd en geeft doorkijk tot 2050
  - Biomassa is onder voorwaarde duurzaam (bijv. teelt en verwerking in de regio)

---

³ Volgens de participatieladder

⁴ windturbines en zonne-installaties die gebruik maken van SDE regeling (groter dan ca 60 panelen)

⁵ onder andere de (geprojecteerde) energieprojecten uit het Energieakkoord

- 'Kleinschalig zon op dak⁶' en energiebesparing zijn beide belangrijke onderwerpen voor de RES maar tellen niet mee als vermindering of vermeerdering van het bod.
- Voor de warmte opgave (gebouwde omgeving):
  - Beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld.
  - Warmte aanbod en warmte vraag bevinden zich zo dicht mogelijk bij elkaar, rendementsverliezen worden zoveel als mogelijk beperkt.
  - Gemeente-/regiogrenzen worden bij de verdeling van het warmte aanbod losgelaten.
- Leidende principes voor 'kwaliteit RES'
  - De RES levert een bijdrage aan de landelijke energieopgave (energie opwek en warmtetransitie)
  - Zorgen voor maatschappelijk draagvlak, door o.a.:
    - Zorgvuldige participatie bij de totstandkoming van de RES (lokaal & regionaal)
    - Maatschappelijke participatie in opwek (lokaal eigenaarschap van energieprojecten), daarbij zullen de minder draagkrachtige burgers niet vergeten worden.
    - Samenwerking tussen stakeholders en overheden
    - Gezamenlijk ontwikkelen van meerdere (ruimtelijke) scenario's
  - Zorgen voor ruimtelijke kwaliteit, door o.a.:
    - meervoudig ruimtegebruik
    - meerwaarde bij ruimtelijke inpassing, door energiedoelen aan andere ruimtelijke ambities te koppelen (bijv. biodiversiteit, recreatie, economie, leefbaarheid, gebiedsontwikkeling, verbetering van verbindingen, vernatting van veengebieden)
    - bepalen van ruimtelijke ordeningsprincipes voor de inpassing van opwek en voor de benodigde ruimte voor boven- en ondergrondse infrastructuur⁷, zoals aansluiten bij gebiedseigen kenmerken
  - Zorgen voor kosten efficiency, door o.a.:
    - vraag en aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar (warmte en elektra)
    - netcapaciteit en betaalbaarheid zijn mede bepalend voor keuzes
    - beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld, gemeente-/regiogrenzen worden bij de verdeling van het warmte aanbod losgelaten
    - combineren van opgaven en investeringen in andere opgaven

---

⁶ Kleinschalig zon op dak houdt in: installaties (kleiner dan ca 60 panelen) die gebruik maken van de salderingsregeling

⁷ De netbeheerders hebben zowel ruimte nodig onder de grond voor kabels en leidingen, als bovengronds voor de bouw van onderstations/schakelstations.